

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

TILSYNSRAPPORT

”Elevenes utbytte av opplæringen”

Pilotering av felles nasjonalt tilsyn 2014 – 2017

Stavanger kommune – Tasta skole

Innhold

1. Pilotering av felles nasjonalt tilsyn 2014 - 2017.....	3
2. Gjennomføring av tilsynet	3
3. Kontrollområde for tilsynet.....	4
4. Skolenes arbeid med opplæringen i fag.....	5
4.1 Rektors ansvar for det lokale læreplanarbeidet.....	5
4.2 Individuelle opplæringsplaner.....	5
5. Individuell undervisvurdering.....	6
5.1 Krav til organisering og innhold i undervisvurdering.....	6
5.2 Halvårsvurdering i fag.....	7
5.3 Vurdering av tilfredsstillende utbytte	7
6. Spesialundervisning	8
6.1 Lærers meldeplikt.....	8
7. Pålegg som ble varslet i den foreløpige tilsynsrapporten	9
8. Frist for tilbakemelding.....	10
Vedlegg 1 Oversikt over innsendt dokumentasjon/intervjuobjekt	11
Vedlegg 2 Rettslige krav.....	12

1. Pilotering av felles nasjonalt tilsyn 2014 - 2017

I 2014-2017 skal det gjennomføres et felles nasjonalt tilsyn der hovedtemaet er skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Fylkesmannsembetene i Rogaland, Oslo og Akershus, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag skal i 2013 gjennomføre piloteringer av det kommende nasjonale tilsynet. Pilottilsynene skal gjennomføres som ordinære tilsyn. Eventuelle pålegg om retting i etterkant av tilsynet er bindende for kommunen, og skal korrigeres. I Rogaland er blant annet Stavanger kommune ved Tasta skole og Ullandhaug skole valgt ut som tilsynsobjekt.

Formålet med tilsynet

Det overordnede målet med tilsynet er å bidra til at alle elever i grunnskoler og videregående skoler får et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Tilsynet skal gjøre kommunen og skolene bedre rustet til å etterleve opplæringsloven og tilhørende forskrifter.

Det er kommunen som skoleeier, som er ansvarlig for at kravene i regelverket oppfylles. Tilsynet skal bidra til at kommunen og skolene etterlever opplæringsloven med forskrifter.

Kommunens ansvar

Tilsynet er innrettet for å kontrollere både skoleeier - og skolenivå. Skoleeier har etter opplæringsloven § 13-10 første ledd ansvar for at kravene i loven og tilhørende forskrifter blir oppfylt. Fylkesmannen presiserer at tilsynsrapporten ikke gir en helhetsvurdering av skoleeier og skolen. Rapporten omhandler kun resultatet fra de områdene som er kontrollert i tilsynet.

2. Gjennomføring av tilsynet

Etter opplæringsloven § 14-1 har Fylkesmannen hjemmel til å føre tilsyn med at kommunene oppfyller de pliktene de er pålagt i eller i medhold av opplæringsloven.

Tilsynet er gjennomført ved at lærere på 6. og 7.trinn og rektor har fylt ut egenrederingsskjemaer (med tilhørende skriftlig dokumentasjon), elever og foreldre på 6. og 7.trinn har svart på en spørreundersøkelse knyttet til fagene norsk, matematikk og musikk, og Fylkesmannen har intervjuet flere lærere og rektor. Fylkesmannen har deretter vurdert om skolen tilfredsstillende oppfyller kravene i opplæringsloven med tilhørende forskrift på tilsynsområdet.

Egenredering

Formålet med egenredering er blant annet å sette i gang endringsprosesser på skolen og hos skoleeier på de områdene egenrederingen konkluderer med manglende regelverksetterlevelse. Egenrederingen har dermed også en kompetansehevende funksjon.

Når egenrederingsskjemaene heretter omtales i denne tilsynsrapporten, bruker Fylkesmannen forkortelsen EVS.

Innholdet i EVS var knyttet opp til temaene i tilsynet. Lærerne og rektor måtte svare ”ja” eller ”nei” på spørsmålene som ble stilt i EVS. I tillegg måtte svaret begrunnes, og de som fylte ut EVS måtte vise til skriftlig dokumentasjon som underbygger svaret. Dokumentene det ble vist til, er den dokumentasjonen som Fylkesmannen har vurdert i tilsynet (se vedlegg 1).

Spørreskjemaer

I et tilsyn med stor vekt på undervisvurdering har det vært viktig å få med erfaringene fra både elever og foresatte. For å nå ut til et større antall elever og foreldre valgte Fylkesmannen i Rogaland å benytte et spørreskjema som en del av undersøkelsesmetoden. Fylkesmannen benyttet et spørreskjema med 9 spørsmål hvor elever/foresatte skulle krysse av for ”ja” eller ”nei”. Det ble lagt opp til at elevene skulle svare på spørsmål 1-7 alene, og spørsmål 8-9 sammen med (en av) de foresatte.

Fylkesmannen presiserte at spørreundersøkelsen var frivillig. Det ble delt ut til sammen 67 spørreskjemaer til elever/foresatte. Vi fikk tilbake 59 utfylte skjemaer. Dette tilsvarer en svarprosent på 88%.

Gangen i tilsynet

13.06.13: Melding om tilsyn

13.06.13: Dialogmøte mellom Fylkesmann, skoleeier, Tasta skole og Ullandhaug skole

13.08.13: Åpningsmøte Tasta skole

14.08.13: Møte med lærerne som skulle fylle ut EVS

06.09.13: Mottak av dokumentasjon fra Tasta skole

01.10.13: Intervjuer Tasta skole

21.10.13: Foreløpig tilsynsrapport og varsel om pålegg

23.10.13: Sluttmøte Tasta skole

08.11.13: Frist for tilbakemelding på varsel og foreløpig rapport

08.11.13: Endelig tilsynsrapport

3. Kontrollområde for tilsynet

Hovedtemaet for tilsynet er *elevenes utbytte av opplæringen*, og tilsynet er delt inn på følgende måte:

- Skolenes arbeid med opplæringen i fag
- Individuell undervisvurdering
- Spesialundervisning – lærers meldeplikt

4. Skolenes arbeid med opplæringen i fag

4.1 Rektors ansvar for det lokale læreplanarbeidet

Dokumentasjon og vurdering

Tasta skole har lagt fram ulike plandokumenter i fagene matematikk, norsk og musikk. Skolen har også lagt fram individuelle opplæringsplaner for sju elever.

Etter Fylkesmannens vurdering viser EVS, intervju og dokumentasjon fra skolen at rektor sikrer at undervisningspersonalet konkretiserer kompetansemål fra læreplanene og individuelle mål i individuelle opplæringsplaner til mål for opplæringen for elevene. Rektor sikrer også at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet, og de individuelle opplæringsmålene i individuelle opplæringsplaner. Det går også fram av EVS, intervju og dokumentasjon fra skolen at målene for opplæringen blir knyttet til et opplæringsinnhold.

Det går imidlertid fram av EVS, intervju og dokumentasjon at rektor ikke sikrer at undervisningspersonalet fastsetter kjennetegn på måloppnåelse knyttet til de ulike kompetansemålene, og rektor sikrer heller ikke at undervisningspersonalet fastsetter kjennetegn på måloppnåelse knyttet til individuelle mål i individuelle opplæringsplaner.

Fylkesmannens konklusjon

Rektor sikrer at:

- undervisningspersonalet konkretiserer kompetansemålene til mål for opplæringen
 - undervisningspersonalet konkretiserer individuelle mål i IOP til mål for opplæringen.
 - undervisningspersonalet knytter målene for opplæring til et opplæringsinnhold
 - opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet
 - opplæringen samlet dekker de individuelle opplæringsmålene i individuelle opplæringsplaner
-
- Rektor sikrer ikke at undervisningspersonalet ved Tasta skole fastsetter kjennetegn på måloppnåelse.

4.2 Individuelle opplæringsplaner

Dokumentasjon og vurdering

Tasta skole har lagt fram sju individuelle opplæringsplaner for tilsynet.

EVS og intervju viser at skolen hvert år utarbeider individuell opplæringsplan for alle elever som har vedtak om spesialundervisning. Etter Fylkesmannens vurdering samsvarer de individuelle opplæringsplanene med enkeltvedtakene når det gjelder innholdet i opplæringen. De individuelle opplæringsplanene omfatter imidlertid ikke kjennetegn på måloppnåelse der det er avvik fra læreplan i fag.

Etter Fylkesmannens vurdering går det fram av intervju, EVS og dokumentasjon at tilbud om spesialundervisning i praksis blir sett i sammenheng med klassens planer. Fylkesmannen presiserer likevel at av de rettslige kravene går det fram at skolen må ha implementerte rutiner

for å sikre at tilbudet om spesialundervisning ses i sammenheng med den ordinære opplæringen (klassens planer). Dette innebærer at det må foreligge en personuavhengig skriftlig dokumentert prosedyre eller framgangsmåte som blir fulgt i praksis ved skolen. Etter Fylkesmannens vurdering har ikke Tasta skole en implementert rutine for at tilbud om spesialundervisning skal bli sett i sammenheng med klassens planer.

Fylkesmannens konklusjon

- Tasta skole utarbeider hvert år individuelle opplæringsplaner for elever som har vedtak om spesialundervisning.
- De individuelle opplæringsplanene samsvarer med enkeltvedtakene når det gjelder innholdet i opplæringen.
- De individuelle opplæringsplanene omfatter ikke kjennetegn på måloppnåelse.
- Tasta skole har ikke en implementert rutine for at tilbud om spesialundervisning skal bli sett i sammenheng med klassens planer.

5. Individuell underveisvurdering

5.1 Krav til organisering og innhold i underveisvurdering

Dokumentasjon og vurdering

Tasta skole har lagt fram flere ulike dokumenter som Fylkesmannen har vurdert i forhold til individuell underveisvurdering, blant annet ukeplaner, lekseplaner og samtaleskjema.

Gjennom den nevnte dokumentasjonen, samt intervju, går det etter Fylkesmannens vurdering fram at lærerne veileder elevene om hvilke kompetansemål fra læreplanene opplæringen er knyttet til. Det samme gjelder hvilke læringsmål i individuell opplæringsplan opplæringen er knyttet til.

Av dokumentasjon, EVS og intervju går det fram at det ikke blir utviklet kjennetegn på måloppnåelse/vurderingskriterier som er knyttet til kompetansemålene i læreplanen eller individuelle mål i individuell opplæringsplan. Etter Fylkesmannens vurdering veileder lærerne derfor ikke elevene i hva det blir lagt vekt på i vurderingen i de ulike fagene. Lærerne sørger heller ikke for å involvere elevene i eget læringsarbeid, ved at de får vurdere eget arbeid og egen faglig utvikling basert på vurderingskriterier som er kjent for dem. Intervju bekrefter dette.

Av EVS, dokumentasjon og intervju går det fram hvordan lærerne gir elevene tilbakemeldinger på hva de mestrer i fagene. Dette skjer blant annet gjennom det daglige arbeidet i klasserommet, kapittelprøver, ukeprøver, midtukekontroll, utviklingssamtaler og elevsamtaler. På spørreundersøkelsen gjennomført blant elever og foreldre svarer elevene i all hovedsak ”ja” på spørsmål knyttet til dette området. Etter Fylkesmannens vurdering gir lærerne på Tasta skole elevene tilbakemeldinger på hva de mestrer i fagene, og de veileder elevene om hva de må gjøre for å øke kompetansen sin i fagene.

Fylkesmannens konklusjon

- Lærerne veileder elevene om hvilke kompetansemål opplæringen er knyttet til.

- Lærerne veileder elevene om hvilke læringsmål i IOP opplæringen er knyttet til.
- Lærerne gir elevene tilbakemeldinger på hva de mestrer, og hva de må gjøre for å øke kompetansen sin i fagene.
- Lærerne veileder ikke elevene i hva det legges vekt på i vurderingen.
- Lærerne sørger ikke for å involvere elevene i eget læringsarbeid ved at de får vurdere eget arbeid og egen faglig utvikling.

5.2 Halvårsvurdering i fag

Dokumentasjon og vurdering

Tasta skole har lagt fram eksempel på mal for utviklingssamtale og årshjul for individuell opplæringsplan.

Gjennom EVS, dokumentasjon og intervju går det fram at det blir gjennomført utviklingssamtaler med elev og foresatte to ganger i skoleåret. Med bakgrunn i dette er det Fylkesmannens vurdering at det foreligger en implementert rutine for halvårsvurdering hvor det gis informasjon om elevens kompetanse i fagene, og hvor det blir gitt veiledning om hvordan eleven kan øke kompetansen sin.

Årshjulet for individuell opplæringsplan inneholder rutiner for (halv)årsrapport, og av innsendt dokumentasjon og intervju går det fram at disse blir fulgt i praksis.

Fylkesmannens konklusjon

- Tasta skole har implementert rutine for halvårsvurdering, og implementert rutine for (halv)årsrapportering ved spesialundervisning.

5.3 Vurdering av tilfredsstillende utbytte

Dokumentasjon og vurdering

Av EVS, intervju og dokumentasjon går det fram at skolen vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Skolen bruker blant annet kartleggingsprøver, nasjonale prøver og annet kartleggingsmaterieell i dette arbeidet. I skolens "Kalender for skoleåret 2013/2014" er det satt opp oversikt over når de nasjonale prøvene skal gjennomføres, men det er uklart for Fylkesmannen når skolens andre tiltak for å avdekke at elever ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen blir gjennomført. Etter Fylkesmannens vurdering foreligger det derfor ikke fullt ut en implementert rutine for å sikre at lærerne systematisk vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen ved Tasta skole.

Skolen har videre lagt fram prosedyren "Saksgang" for tilsynet. Dette er en rutine for hvordan skolen skal arbeide når de har kartlagt at elever ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Etter Fylkesmannens vurdering sikrer denne rutinen at det gjennomføres en vurdering av arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø for disse elevene. Av EVS og intervju går det fram at dette er en rutine som blir aktivt brukt ved skolen. Det kom også fram i intervju og EVS at det settes i verk tiltak overfor elever dersom det blir avdekket at de ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Fylkesmannens konklusjon

- Tasta skole har ikke fullt ut en implementert rutine for å sikre at lærerne vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.
- Tasta skole har en rutine som sikrer at det gjennomføres en vurdering av arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.
- Tasta skole setter i verk tiltak når det avdekkes at elever ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

6. Spesialundervisning

6.1 Lærers meldeplikt

Dokumentasjon og vurdering

Av EVS, intervju og dokumentet ”Saksgang” går det fram at når det er avdekket at en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, vurderer lærerne først arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø, og skolen setter deretter i verk eventuelle tiltak overfor eleven, jf. punkt 5.3. Dersom eleven etter dette fortsatt ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, vurderer lærerne om elever har behov for spesialundervisning, og de melder behov om dette til rektor via skolens spesialpedagogiske team. Skolen har lagt fram dokumentet ”Prosedyrer ved spesialpedagogiske tiltak” som rutine for hvordan saksgangen skal være når det gjelder lærers meldeplikt. Intervju bekrefter at rutinen er i aktiv bruk ved skolen. Fylkesmannens vurdering er at skolen har implementert rutine for å vurdere om elever har behov for spesialundervisning, og implementert rutine for at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

Fylkesmannens konklusjon

- Tasta skole har implementert rutine for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning, og implementert rutine for at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

7. Pålegg som ble varslet i den foreløpige tilsynsrapporten

I foreløpig tilsynsrapport datert 21.10.13 varslet Fylkesmannen følgende pålegg:

1. Rektors ansvar for det lokale læreplanarbeidet – oppl. § 2-3 fjerde ledd og oppl. § 3-4, jf. forskriften §§ 1-1 og 3-1 fjerde ledd:

Stavanger kommune skal sørge for at rektor overholder sitt ansvar for det lokale læreplanarbeidet. Stavanger kommune må i denne sammenhengen se til at rektor

- a. sikrer at undervisningspersonalet fastsetter kjennetegn på måloppnåelse

2. Individuelle opplæringsplaner – oppl. § 5-5 første ledd:

Stavanger kommune skal sørge for at det utarbeides individuelle opplæringsplaner for elever som har spesialundervisning. Stavanger kommune må i denne sammenhengen se til at

- a. individuelle opplæringsplaner inneholder kjennetegn på måloppnåelse ved avvik fra læreplan i fag
- b. skolen har implementert rutine for at tilbud om spesialundervisning skal bli sett i sammenheng med klassens planer

3. Krav til organisering og innholdet i underveisvurderingen – forskriften §§ 3-1 fjerde ledd og 3-12:

Stavanger kommune skal sørge for at Tasta skole gjennomfører underveisvurdering i samsvar med kravene i forskriften. Stavanger kommune må i denne sammenhengen se til at Tasta skole

- a. veileder elevene i hva det legges vekt på i vurderingen
- b. sørger for å involvere elevene i eget læringsarbeid ved at de får vurdere eget arbeid og egen faglig utvikling

4. Vurdering av tilfredsstillende utbytte – forskriften § 3-11 fjerde ledd, jf. oppl. § 1-3 jf. §§ 5-1 og 5-4:

Stavanger kommune skal sørge for at Tasta skole gjennomfører underveisvurdering i samsvar med kravene i forskriften. Stavanger kommune må i denne sammenhengen se til at Tasta skole

- a. har en implementert rutine som sikrer at lærerne systematisk vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen

8. Frist for tilbakemelding

Stavanger kommune hadde frist til 08.11.13 for å komme med merknader til den foreløpige tilsynsrapporten. I brev fra Stavanger kommune datert 06.11.13, går det fram at kommunen ikke har merknader til den foreløpige tilsynsrapporten.

Stavanger kommune må innen 28.02.14 rette de varsla lovbruddene. Kommunen må også innen den samme fristen sende inn en skriftlig erklæring om at lovbruddene er rettet. Det må gå fram av den skriftlige erklæringen hvordan rettingen har skjedd. Dokumentasjon som viser hvordan lovbruddene er rettet, må også sendes inn.

Med bakgrunn i den skriftlige erklæringen og tilhørende dokumentasjon fra kommunen, vil Fylkesmannen vurdere om tilsynet kan avsluttes, eller om Fylkesmannen vil fatte vedtak om pålegg om retting.

Et eventuelt vedtak med pålegg om retting vil være et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 bokstav b. Dette enkeltvedtaket kan det klages på. Utdanningsdirektoratet er klageinstans.

Stavanger 08.11.13

Hjalmar Arnø
tilsynsleder

Hilde F. Juul
rådgiver

Una B. Wereide
rådgiver

Randi Høyland
rådgiver

Vedlegg 1 Oversikt over innsendt dokumentasjon/intervjuobjekt

Egenvurderingsskjema (rektor)

Egenvurderingsskjemaer (lærere)

Kalender for skoleåret 2013/2014

Saksgang spes.ped.

Årshjul individuell opplæringsplan

Prosedyrer ved spesialpedagogiske tiltak

Melding av sak til spesialpedagogisk team

8 elevsaker

Lekseplaner/ukeplaner

Fagplaner/årsplaner

Timeplaner

Fylkesmannen har intervjuet følgende ansatte ved Tasta skole:

Mette Nordbø

Elisabeth Hauge Larsen

Lene A. Revheim

Anne Karin Bethuelsen

Vedlegg 2 Rettslige krav

Rektors ansvar for det lokale arbeidet med læreplaner

Oppl. § 2-3(4) Innhold og vurdering i grunnskoleopplæringa

Elevane skal vere aktivt med i opplæringa. Undervisningspersonalet skal tilretteleggje og gjennomføre opplæringa i samsvar med læreplaner gitt etter lova her. Rektor skal organisere skolen i samsvar med første leddet og forskrifter etter tredje leddet og i samsvar med § 1-1 og forskrifter etter § 1-5.

Forskr. § 3-1(4) Rett til vurdering

Det skal være kjent for eleven, lærlingen og lære kandidaten kva som er måla for opplæringa og kva som blir vektlagt i vurderinga av hennar eller hans kompetanse. Det skal være kjent for eleven kva som er grunnlaget for vurdering og kva som blir vektlagt i vurdering i orden og åtfærd.

Opplæringsloven § 2-3 regulerer hva opplæringen skal inneholde. Innholdet i grunnskoleopplæringen er delvis fastsatt i loven og delvis gjennom forskrifter om Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06).

Etter opplæringsloven § 13-10 første ledd er det kommunen som har ansvar for at kravene i lov og forskrift om opplæringens innhold blir oppfylt. Opplæringsloven § 2-3 fjerde ledd legger i tillegg ansvar for opplæringen på undervisningspersonalet og rektor.

Skoleeier er ansvarlig for at opplæringen er i samsvar med lov og forskrifter, herunder læreplaner. Læreplanene i fagene forutsetter at det konkrete innholdet i opplæringen, hvordan opplæringen skal organiseres og hvilke arbeidsmåter som skal brukes i opplæringen, bestemmes på lokalt nivå. For grunnskolen vil det i tillegg være en oppgave å fordele innholdet mellom årstrinn.

Kunnskapsløftets generelle del, fag- og timefordelingen og læreplanene for fag er grunnlaget for skolens planlegging av opplæringen. Skoleeier kan fastsette lokale læreplaner i fagene som ramme for den enkelte skoles videre arbeid med planer for opplæringen. Skolen må deretter selv vurdere hvilken organisering og hvilke arbeidsmåter og metoder som er best egnet til å realisere innholdet i læreplanen for den enkelte elev.

Rektor må sikre at skolens arbeid er i tråd med gjeldene læreplaner. Herunder må rektor sikre at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemålene i fagene, at undervisningspersonalet ivaretar elevenes rett til å kjenne til mål for opplæringen (hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetansen deres) og hva som er grunnlaget for vurderingen. Opplæringens innhold skal videreutvikle kompetansemålene i faget, og innholdet er det lærestoffet og de aktivitetene som er nødvendige for at elevene skal kunne mestre kompetansen som kompetansemålene i faget beskriver.

Elevene har rett til å få kompetansen sin vurdert. Formålet med dette er å fremme læring underveis og uttrykke kompetanse underveis og ved avslutning av faget.

Individuelle opplæringsplaner

Oppl. § 5-5(1):

Reglane om innhaldet i opplæringa i denne lova og i forskrifter etter denne lova gjeld for spesialundervisning så langt dei passar. For elev som får spesialundervisning, skal det utarbeidast individuell opplæringsplan. Planen skal vise mål for og innhaldet i opplæringa og korleis ho skal drivast. Også avvikande kontraktsvilkår for lærlingar kan fastsetjast i den individuelle opplæringsplanen.

Oppl. § 5-5 (2), siste punktum:

Elevar som får spesialundervisning, skal ha det same totale undervisningstimetallet som gjeld andre elevar, jf. §§ 2-2 og § 3-2.

Det konkrete innholdet i opplæringen, hvordan elevene skal organiseres, og hvilke arbeidsmåter som skal brukes i opplæringen, bestemmes på lokalt nivå. Samtidig har rektor og undervisningspersonalet en plikt til å gjennomføre og tilrettelegge opplæringen i tråd med læreplanene. Rektor må sørge for at skolens opplæring samlet sett dekker alle kompetansemålene i læreplanen og de individuelle målene som er fastsatt i IOP-er.

Skolen skal utarbeide individuelle opplæringsplaner hvert år for alle elever som har vedtak om spesialundervisning. Innholdet i planene må samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen. Det samme gjelder for avvik fra LK 06. Videre må de individuelle opplæringsplanene omfatte individuelle opplæringsmål der planene avviker fra LK06, og skolene må implementere rutiner for å sikre at tilbudet om spesialundervisning sees i sammenheng med den ordinære opplæringen(klassens) planer.

Krav til organisering og innhold i undervisvurderingen

Forskrift til opplæringsloven kapittel 3 regulerer individuell vurdering i grunnskolen.

Forskr. § 3-1 Rett til vurdering

Første ledd: Elevar i offentleg grunnskoleopplæring (...) har rett til vurdering etter reglane i dette kapitlet. Retten til vurdering inneber både ein rett til unndervegsvurdering og sluttvurdering og ein rett til dokumentasjon av opplæringa.

Fjerde ledd: Det skal vere kjent for eleven (...) kva som er måla for opplæringa og kva som blir vektlagt i vurderinga av hennar eller hans kompetanse. Det skal og vere kjent for eleven kva som er grunnlaget for vurdering og kva som blir vektlagt i vurdering i orden og åtferd.

Elever i offentlig grunnskoleopplæring har rett til vurdering. Retten til vurdering innebærer en rett til underveisvurdering, sluttvurdering og dokumentasjon på opplæringen. For å få rett til vurdering må eleven møte til og delta aktivt i opplæringen slik at læreren får et grunnlag for vurdering, jf. § 3-3 tredje ledd.

Det skal være kjent for eleven hva som er målene for opplæringen, og hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse. Elevene skal kjenne til kompetansemålene i læreplanene for fag. De skal også kjenne til hva læreren vektlegger når vedkommende vurderer en prestasjon, og hva som kjennetegner ulik grad av kompetanse. Kravet til at det skal være kjent, innebærer at elevene skal ha blitt gjort kjent med innholdet. Dette innebærer noe mer enn at informasjonen er tilgjengelig for elevene.

Forskr. § 3-2 Formålet med vurdering

Første ledd: Formålet med vurdering i fag er å fremje læring undervegs og uttrykke kompetansen til eleven (...) undervegs og ved avslutninga av opplæringa i faget. Vurderinga skal gi god tilbakemelding og rettleiing til elevane (...).

Andre ledd: Undervegsvurdering skal brukast som ein reiskap i læreprosessen, som grunnlag for tilpassa opplæring og bidra til at eleven (...) aukar kompetansen sin i fag.

Formålet med vurdering i fag er todelt: den skal bidra til læring og gi informasjon om elevens kompetanse. Både underveisvurdering og sluttvurdering er viktig for at formålet med vurdering skal oppnås.

Vurderingen skal være et redskap for å hjelpe eleven videre i læreprosessen. Dette gjøres ved at vurderingen brukes av læreren for å tilpasse opplæringen til eleven, og for å bidra til at hennes/hans kompetanse i faget økes.

Forskr. § 3-11 Undervegsvurdering

Første ledd: Undervegsvurdering skal brukast som ein reiskap i læreprosessen, som grunnlag for tilpassa opplæring og bidra til at eleven (...) aukar kompetansen sin i fag, jf. § 3-2. Undervegsvurderinga skal gis løpande og systematisk og vere både munnleg og skriftleg.

Andre ledd: Undervegsvurderinga skal innehalde grunnleggjande informasjon om kompetansen til eleven (...) og skal givast som meldingar med sikte på fagleg utveikling.

Tredje ledd: Eleven (...) har minst éin gong kvart halvår rett til ein samtale med kontaktlæraren (...) om sin utvikling i forhold til kompetansemåla i faga. Samtalen kan gjennomførast i samband med halvårsvurderinga uten karakter, jf. § 3-13 og i samband med samtalen med foreldra etter § 20-3 og § 20-4.

I § 3-11 første ledd er hensikten med undervisvurderingen gjentatt, jf. tilsvarende formulering i § 3-2 andre ledd. Videre stiller bestemmelsen krav til at undervisvurderingen skal gis løpende og systematisk. Dette innebærer at undervisvurderingen skal være en kontinuerlig del av opplæringen og prege måten opplæringen gjennomføres på. At vurderingsarbeidet skal være systematisk betyr at det må være planmessig, og at vurderingene følges opp og får konsekvenser for den videre opplæringen. Undervisvurderingen kan være både skriftlig og muntlig.

Andre ledd stiller krav til undervisvurderingens innhold. Undervisvurderingen skal gis som meldinger til eleven. For det første skal meldingene gi informasjon om elevens kompetanse vurdert i forhold til læreplanen for fag. For det andre skal meldingene være orientert mot det som skal læres, og gi veiledning om hvordan eleven kan øke kompetansen sin i faget. Begge deler er viktig for at undervisvurderingen skal være et redskap for læring og for å tilpasse opplæringen.

Forskr. § 3-12 Egenvurdering

Egenvurderinga til eleven (...) er ein del av underevgsvurderinga. Eleven (...) skal delta aktivt i vurderinga av eige arbeid, eigen kompetanse og eiga fagleg utvikling, jf. opplæringslova § 2-3 og § 3-4.

Eleven er en viktig ressurs i vurderingsarbeidet og skal involveres i det. Elevens egenvurdering skal være en del av undervisvurderingen. Egenvurderingen skal være knyttet til eget arbeid, egen kompetanse og faglig utvikling. Egenvurdering er en mulighet for eleven til å få et bevisst forhold til egen læring og utvikling, og er viktig for utviklingen av læringsstrategier og kritisk tenkning. Ved å vurdere eget arbeid og egen fremgang får eleven, lærlingen og lære kandidaten innsikt i hva hun/han skal lære og mestre, samt hvordan læringen skal skje. Egenvurderingen er også viktig for utviklingen av læringsstrategier og kritisk tenkning.

Halvårsvurdering i fag

Forskr. § 3-13 Halvårsvurdering i fag for elever

Første ledd: *Halvårsvurdering i fag er ein del av underevgsvurderinga og skal syns kompetansen til eleven i forhold til kompetansemåla i læreplanverket. Ho skal også gi rettleiing om korleis eleven kan auke kompetansen sin i faget.*

Andre ledd: *Det skal bli gitt halvårsvurdering utan karakter gjennom heile grunnopplæringa.*

Tredje ledd: *Frå 8. årstrinnet skal eleven ha halvårsvurdering utan karakter og halvårsvurdering med karakter. Halvårsvurderinga med karakter skal gi uttrykk for den kompetansen eleven har nådd ut frå det som er forventa på tidspunktet for vurderinga.*

Fjerde ledd: *I grunnskolen skal halvårsvurderinga gjennomførast midt i opplæringsperioden på 8., 9. og 10. årstrinnet, og ved slutten av opplæringsåret på årstrinnet for fag som ikkje blir avslutta, jf. læreplanverket.*

Syvende ledd: *Rektor har ansvaret for at faglæraren gjennomfører halvårsvurdering med og utan karakter. Dersom rektor er i tvil om reglane for halvårsvurdering er følgde, kan rektor be om ny fagleg vurdering før karakterane blir fastsette.*

Oppl. § 5-5 andre ledd først og annet punktum

Skolen skal kvart halvår utarbeide skriftleg oversikt over den opplæringa eleven har fått, og ei vurdering av utviklinga til eleven. Skolen sender oversikta og vurderinga til eleven eller til foreldra til eleven og til kommunen eller fylkeskommunen.

Elevene har rett til en halvårsvurdering i fagene. Halvårsvurderingen i fag er en del av underevgsvurderingen. Halvårsvurderingen skal beskrive elevens kompetanse i faget, og gi veiledning om hvordan eleven kan øke kompetansen sin i faget. Det er opp til skolen hvordan halvårsvurderingen organiseres, men halvårsvurderingen bør ses i sammenheng med fagsamtalen etter § 3-11 tredje ledd.

Det skal gis halvårsvurdering uten karakter i hele opplæringsløpet.

Som hovedregel stilles det ikke noe krav til at halvårsvurderingen skal være skriftlig, utover at karakterer i forbindelse med halvårsvurdering fra 8. årstrinn skal dokumenteres skriftlig, jf. § 3-16 første ledd. Det skal kunne dokumenteres at vurdering er gitt, jf. andre ledd.

Fra 8. årstrinn skal elevene også ha halvårsvurdering med karakter. Halvårsvurdering fra 8. årstrinn består altså av halvårsvurdering uten og med karakter. Det skal være direkte samsvar mellom disse vurderingene. Informasjon om elevens faglige ståsted er grunnlaget og en nødvendig forutsetning for den karakteren som blir satt. Karakteren som fastsettes i forbindelse med halvårsvurderingen, skal gi uttrykk for den kompetansen eleven har oppnådd ut fra det som er forventet på tidspunktet for vurderingen.

Det er rektor som er ansvarlig for at lærerne gjennomfører halvårsvurderingen.

Vurderingen etter § 5-5 andre ledd må skje med bakgrunn i den individuelle opplæringsplanen.

Vurdering av tilfredsstillende utbytte

Forskrift til opplæringsloven § 3-11(4)

Lærerne skal vurdere om eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringa, jfr opplæringslova § 5-1 og § 5-4.

En del av undervisvurderingen innebærer å vurdere om eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Dersom eleven ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, må skolens rutiner sikre at det gjennomføres vurderinger av skolens arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljøet. Skolen må deretter vurdere om det kan gjøres justeringer i den ordinære opplærings situasjonen som vil bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte. Dersom skolen avdekker at eleven ikke har tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, og det ikke er mulig å iverksette ytterligere tiltak innen rammen av ordinær opplæring, må lærer melde behov for spesialundervisning til rektor., jfr forskrift til opplæringsloven § 3-11 fjerde ledd, jf oppl. § 1-3, jf §§ 5-1 og 5-4 første ledd tredje punktum.

Plikten til å vurdere om eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen er inntatt som en del av undervisvurderingen for å synliggjøre at denne vurderingen må gjøres løpende og kontinuerlig på alle årstrinn.

Lærers meldeplikt

§ 5-4 første ledd andre setning:

Undervisningspersonalet skal vurdere om ein elev treng spesialundervisning, og melde frå til rektor når slike behov er tilstades.

I opplæringslova § 5-4 framkommer det at eleven eller foreldrene kan kreve at skolen foretar de undersøkelsene som er nødvendig for å finne ut om eleven trenger spesialundervisning og eventuelt hva slags undervisning eleven har behov for. Det er undervisningspersonalet som skal vurdere om en elev har behov for spesialundervisning. Dersom undervisningspersonalet konkluderer med at eleven har behov for spesialundervisning, skal dette meldes fra til rektor. Eleven selv eller foreldrene kan også kreve at skolen gjør de undersøkelsene som er nødvendig for å avgjøre om eleven har behov for spesialundervisning. Det kreves ikke at eleven eller foreldrene gjør slik henvendelse skriftlig.